

A nagyvárosi és a kisközségi gyerekek szleng használata

**Ladó Anett
Magyar szak
II. évfolyam**

Az ifjúsági nyelv és a diáknyelv

Társadalom, mint egységes egész? Nem létezik. Mármint a szó szoros értelmében. Értem ez alatt a korkülönbséget, az anyagi különbségeket, a különböző érdeklődési területet, vérmérsékletet, világnézetet stb. Ezek alapján az ember élete során számtalan csoportba kerül, kényszerül vagy éppen szándékosan választ magának saját kis „csapatot”. Sőt általánosan az is elmondható, hogy egyszerre több csoport részei, tagjai vagyunk. Egy csoportba élete során biztos, hogy mindenki belekerül, szándékától függetlenül, ez pedig, az ifjúság.

Mint minden más csoportot ezt is sok kritérium segítségével különíthetjük el a többitől, figyelembe véve például az életkort, érdeklődési kört, élettapasztalatot és nyelvhasználatot. Ez utóbbi talán az egyik legfeltűnőbb, legszembeötlőbb dolog, ami elkülöníti, és talán ki is emeli a többi csoport „fölé”, valamint az ifjúságot „egységes társadalmi réteggé” (HOFFMANN 1989: 419) kovácsolja össze. Az ifjúsági nyelv és ezen belül a diáknyelv – már az életkori sajátosságokból is kiindulva – fantasztikus, kreatív, szárnyaló és csodálatos utakat nyit meg, ám ugyanakkor kicsinyes és kegyetlen is lehet. Talán éppen ezektől a nagy ellentétektől olyan felemelő.

Ifjúsági nyelv szinte ősidők óta létezik, árulkodnak erről nagy költőink művei. Viszont az „ifjúsági nyelv műszót 1963 óta használják” (i.h.). Kezdetben ez a szó „kissé” negatív kicsengésű volt – tudjuk meg kutatóitól -, hiszen úgy gondolták, az itt született szavakat tűzzel-vassal irtani kell. Sajnos akkor még nem vették figyelembe, ezekben a szavakban meghúzódó lehetőségeket: az újítási, egyszerűsítési szándékot, a színes szófordulatokban lévő játékoságot, s azt, hogy az itt született szavak gazdagíthatják nyelvünket. Azt mondják a magyar nyelv az egyik legnehezebben elsajátítható nyelv, nem magyar ajkúak számára. Ám ugyanakkor gyönyörű, hiszen rendkívül választékosan, színesen fejezheti ki magát az ember magyarul. A köznyelvbe bekerült csoportnyelvi, tájnyelvi elemek olyan színezetet adnak nyelvünknek, amellyel kevés nyelv tud lépést tartani.

Manapság is büszkélkedhet az ifjúsági nyelv, a diáknyelv, a változatos és sokszínű jelzővel, ám az itt született szavakat szigorú vizsgálat alá kell vetnünk. Fiataljaink életkörülményei gyökeres változásokon mentek keresztül az elmúlt évszázadban. A hatalmas technikai fejlődés, talán az ő életükbe robbant be a legáthatóbb erővel. A telefon, a rádió, a televízió megjelenése, a műsorok sokszínűsége, az Internet, határokat „szüntetett meg”, utat engedve ezzel a különböző kultúrák szabad áramlásának, s teret biztosítva a nyelvi variálódásának. Az oktatási intézményeknek is alkalmazkodniuk kellett ehhez a gyors átalakuláshoz, már nem működhetnek teljesen elzárt intézményként, mint például régen az egyházi iskolák. A diákok öltözködésükön, magatartásukon, nyelvükön keresztül engedik be a külvilágot az iskola falai közé. Hiszen amellet, hogy az ifjúság csoportjába tartoznak, a társadalom teljes értékű tagjai, akik szintén olyan érzékenyek a változásokra (ha nem érzékenyebbek), mint a felnőttek. Már az 1900-as évek elején BENEDEK KÁROLY azt írja egyik tanulmányában: „a magyar diák még ma is a világ leglelkesebb, legideálisabb, naivul nagyratörő, örök álmokban élő nemzetsége, ennek az érdekes népnek megvan a maga különleges dialektusa, nyelve is, a diáknyelv” (BENEDEK 1908: 126).

Mivel az ifjúság életének színtere az iskola, érzelmeik, életük leginkább nyelvükben, a diáknyelvben fejeződik ki: „a diáknyelv elválaszthatatlan az iskolától” (MIZSER 1972a: 285). Ez a csoportnyelv is magán viseli a magyar nyelv jellemzőit, mint például a sokszínűséget. A diákélet legfontosabb mozzanatai fejeződnek ki benne: a felelés, a tanárok, a tanítási eszközök, az iskolában lévő életterek, egymás megnevezése.

Ez a réteg zárt réteg, erről tanúskodik nyelve is, hiszen nem mindenki érti meg az egymás között használt speciális szavaikat. Szavaik hatalmas alkotókészségükről, kreativitásról árulkodnak. Olyan „fegyver” ez a kezükben, „a másokkal” (felnöttekkel), és olykor egymással szemben is, amit nemcsak nemes célokra képesek használni. Nagy kritikusok ők, s szavaik olykor fájdalmasan csattannak.

A szókincs létrejöttének motivációi

Sok minden motiválhatja a diákok nyelvének létrejöttét. Befolyásolhatja az életkor, a makro- és mikrokönyezet, a különböző lelki indítatások. HOFFMANN OTTÓ három csoportot különböztet meg (i.h.).

1. Szemléletességre, játékosságra, változatosságra való törekvés.

Ezen csoportba tartozó szavak általános jellemzője a kreativitás. Létrejöttük célja, valami mást alkotni, valami újat, a köznyelvitől, a megszokottól, a szabályozottól eltérőt. A háttérben itt a serdülőkori sajátosságokat fedezhetjük fel. Azt például, hogy az Élet olykor számukra kínosnak tűnő eseményt megszépítsék. Ez által teljesen más megvilágításba kerül az adott dolog, s így talán könnyebben is elfogadható. Ebben pedig segítségükre van a kreativitásuk, alkotó készségük, szárnyaló fantáziájuk.

Az e szellemben született szavakat általában pozitívnak kell tekintenünk, hiszen létrejöttük pozitív szándékot takar, s ezt támogatnunk kell. Azért is, mert ez gyökere lehet a fejlődő, kialakulóban lévő érdeklődési körnek, későbbi szakmaválasztásnak. A legnyomatékosabb, legfontosabb jelek, pedig éppen a legapróbb, legtermészetesebb dolgokban mutatkozhatnak meg. Ilyen a nyelvhasználat is, ami nagyon sok mindenről árulkodik, s ami iránt a magyar tanárnak mindig fogékonyak s nyitottnak kell lennie.

2. Ellentét tükrözése, hangsúlyozása, a felnöttekkel és egymással szemben.

Az ide tartozó szavak funkciója a kiemelés. Kiemelkedni az általánosból. Háttérében ennek egy másik serdülőkori sajátosságot fedezhetünk fel. Jellegzetes viselkedési forma a „többtől”, a „nagy általánosból” való kiemelkedési szándék. Ez a különbözőség megmutatkozik (meg kell mutatkoznia!), mind az öltözködésben, mind a nyelvhasználatban. A diákság, miniatűr társadalomként számos csoportot alakít ki. A különböző csoportokat nembeli, anyagi (manapság egyre inkább), világnézeti különbségek alapján alkotják. Az egyes csoportok, „klikkek” közötti szakadékot a nyelvhasználat is mélyíti, ami többek között arra hivatott, hogy a más csoportba tartozó egyén ne értse. Az egymástól „nagy ideológiai” különbségek miatt távol eső csoportok szavaikkal ostromozzák egymást. „A gyötres leginkább szavakkal történik: ezért oly végtelenül gazdag, képszerű, erőteljes, gyakran kreatív szókincsüknek ez a tartománya.” (HOFFMANN i.h.) Ezt a csoportot tehát azért kell negatívnak tartanunk, mert háttérében nem építő-szépítő szándék húzódik meg, hanem a gúnyolódás, a kipellengérezés és a csúfolódás szándéka. Azt kellett tapasztalnom (a kitöltött kérdőívek alapján), hogy a diákok „újítókedve” e téren, nem hagyott alább HOFFMANN OTTÓ 1989-es tanulmánya óta, sőt...

Viszont az is kiderül a kitöltött kérdőívekből (osztályozniuk kellett az egyes szavakat mennyire tetszik nekik), hogy ismerik ezeket a negatív kicsengésű szavakat, viszont kevésbé tetszik nekik, és nem is olyan gyakran használják. Tehát magánál a kitöltésnél is megnyilatkozik a „csak azért sem” és a megbotránkoztatási szándék.

3. A teljes gátlástalanság megnyilatkozása a szavakban.

Ez a csoport a legdurvább, legízléstelenebb, legagresszívebb, legvisszataszítóbb szavakat foglalja magában. Hoffmann Ottó szerint ide sorolhatók a legkényesebb témák, mint például a szexualitás és a szerelem. Szerintem viszont nem csak ez a terület sorolható ide. Én belevenném ebbe a csoportba a különböző testi és lelki tulajdonságok megnevezésére használt szavakat is, hiszen ezekről és a „másságról”, az általánostól való eltérőről elképesztő „nyíltsággal” képesek beszélni.

A diáknyelv általános jellemzői

1. játékoság

Az ifjúság élet- és játékkedve nemcsak magatartásukon mutatkozik meg, hanem életük minden területén. Miért pont a szóhasználat lenne az, ahol nem. Hatalmas könnyedséggel, játszi „egyszerűséggel” kezelik, alkotják a szavakat, szavaikat. A szavak zsonglőrei ők. Például: *pötyidanone* (fiatalabb diák, kisdíák)

2. megszokottól eltérés, változatosság, kreativitás, dús fantázia

Anyanyelvük lévén, a magyar nyelv „ösztoni” szinten él a gyerekekben. Viszont ez a tudás még mentes a szabályoktól, kötöttségektől. Ezért is merész, kreatív az ő szóalkotásuk. Sőt a kitöltött kérdőívek tanulsága szerint, egyetlen szónak minimum tíz, tizenöt változatát, „átköltését” is használhatják. Például: *kopi* - kopasz; *szúnyog* - csipkelődő.

3. humorérzék, szellemesség

A nehéz, unalmas, iskolában eltöltött napokat meg kell „szépíteni”, otthonossá tenni, magunkhoz alakítani. Ha más nem, hát szavakkal. Így talán könnyebben elviselhető és nem olyan „beszabályozott” ez a világ. Így nemcsak a napok telnek gyorsabban, hanem hátha felkelti ez a szellemesség „valaki” figyelmét (az ellenkező nemből). Például: *fejlődő* - fiatalabb diák, kisdíák.

4. kedveskedés, szépítés, enyhítés szándéka

Olykor szavaikkal saját érzékeny lelkükhöz alakítják a „kegyetlen” valóságot, ami által az könnyebben elfogadható. Ide tartoznak a magánélet szavai (pl. szexualitás), és az úgynevezett „kínos” kifejezések. Például: *csapágyas* - ideges; *fűrészpor*, *lecsó*, *lekvár* - mellébeszélő; *cicababa* - nő, *combi* - kövér; *D kosár* - nagymellű.

5. gúny, öngúny, lekicsinylés, gyötrés, elzárkózás, csúfolódás, megvetés, undor

Talán ez a diáknyelv legszókimondóbb és ezért legsötétebb oldala. A lenézés, megvetés, a „másság” el nem fogadása a kamaszkor velejárója. A kamaszok igazságérzete hatalmas ezért megvetik mindazt/mindazokat, ami más, ami kilóg soraik közül, akár testi, akár lelki tulajdonságaival. Kegyetlen, ironikus, metaforisztikus kifejezések kapnak itt helyet. Például: *rongyi* - szegény; *nyálas*, *talpnyaló*, *nyaligép* - hízelgő.

6. frissesség, modernség, idegen szavak utánzása, nagyzolás

A diákok szerint, ami menő, az csak modern lehet. A modern pedig, inkább „idegen”, mint hazai. Számukra a mintát (a médián keresztül), az amerikai, nyugati kultúra szolgáltatja. A korban, szinte már létkérdés az angol nyelv értése, használata. Létkérdés, hiszen úton-útfélen ezzel találkozunk. Ez köszön vissza az üzlet nevéből (pl.: John Bull Pub, Electro World, Media Markt stb.), a termékek használati utasításáról, az újságokból (pl.: Cosmopolitan stb.), a mindennapi életből. Az idegen kifejezések, szavak ily módon már természetesnek hatnak számukra. Így az sem meglepő, ha a mindennapi szóhasználatukban is megjelenik. Például: *boring* - unalmas, *ugly* - csúnya.

7. titokzatosság, ellentét érzékeltetése más csoportokkal szemben

Az ifjúsági élet velejárója a titokzatosság. Az, hogy az egymástól elkülönülő csoportok ne értsék egymást. Így ha az „ellenség” el is kap egy-egy szót, a közlés nem feltétlenül lesz egyértelmű, világos. Például: tanárok megnevezései.

Ide tartoznak még az argóból átvett elemek is, melyek a titokzatosság mellett, a vagányságot is hivatottak szolgálni. KOVALOVSKY MIKLÓS így ír erről: „A lázadó-vagányos magatartást és szemléletet tükrözi a fiatalság beszédmodora is, sokszor kevésbé rokonszenves módon: cinizmusba hajló életszemléletet kifejező fölényeskedő hangban, az érzéseket, illetőleg az érzelmi ösztinteségnek még a látszatát is leplező s gyakran megszokássá rögződő durvaságban, az értékeket és tekintélyeket lebecsülő tiszteletlenségben...A másik ember, az élet, a nő és a szerelem lebecsülését meghökkentően mutatják argóízű megnevezéseik.” (VARSÁNYI 1988: 137). Ez alapján a diáknyelv argó elemei, az 5. csoportba is beletartoznak, mivel céljuk a gúny, az öngúny is az érzelmek eltakarása mellett. Például: *törött korsó* - csúnya.

8. metaforikusság, képszerűség

Mivel a gyerekek, fiatalok egész világára ez jellemző az általuk alkotott szavaknak is természetes velejárója. Egyéni szókincsüket nagyfokú képszerűség jellemzi: hasonlítanak, megjelenítenek, jellemeznek egy-egy szóval. Sőt egy szó egész mondatrészeket, mondatokat is magában foglalhat. Például: *kobold* - nagy fülű, *sintér* - boldogtalan.

9. szóbeliség

A diáknyelvre, a szlengre elsősorban a szóbeli használat jellemző, hiszen a gyerekek az egymás közötti szóbeli közlés folyamán használják ezeket a szavakat. Az írott nyelvre kevésbé jellemző ezek használata (kivétel: órai levelezés, napló).

10. „szabálytalanság”

Ez tulajdonképpen nem csak a diáknyelvre és szlengre jellemző, hanem általánosan a szleng velejárója. Talán éppen azért nehéz írni róla és fogódzókat keresni, állandóságokat, mert kevés általános jellemzője van. Egyetlen szabálya, hogy nincsenek szabályok. „A szlenget, lévén a társalgási nyelvhasználat magja, sokkal inkább a kényelmességgel kell összefüggésbe hozni, mintsem a tudományos törvényszerűségekkel, a nyelvtani szabályokkal és filozófiai ideákkal.” (ERIC PARTRIDGE 2002: 17)

A diákok nyelvének forrásai

1. A szűkebb környezet, a család

A gyerekek nyelvhasználata tükrözi – egy bizonyos szinten – a család nyelvhasználatát. Azok a gyerekek, akiknek idősebb testvéreik vannak, eltanulják azok szóhasználatát, követendő mintaként.

2. Az iskola

Az alsósok sok mindent kapnak örökösen idősebb társaiktól, a felsősöktől. Többek között hasznos tanácsokat, mint például az egyes tanárok „használati utasításait”, és a nyelvhasználat egyes elemeit is. Ide tartoznak a tanárok egymás közötti elnevezései is.

Nemcsak az idősebbek nyújthatnak követendő példát, hanem egy korosztályon belül a vezető szellemű diákok is. Egymás szavait „meglesik”, megszeretik és használják.

Sőt használják egy-egy tanár szavait is, eredeti jelentésében, vagy netalán kiferdítve, átköltve azt.

3. A média

Napjainkban, egyre nagyobb szerepet kap a technika. A legszűkebb környezetünket veszi körül, a mindennapi életünket. A technikai újításokkal pedig, a média is egyre inkább „testközelbe” kerül. Mint már említettem, a rádió, a televízió, s lassan már az Internet is teljesen természetessé, megszokottá váltak. (Manapság az számít furcsának, ha valakinek „csak” egy televíziója van otthon.) Ily módon van jelen már a gyerekek, az ifjak életében is a

média, sőt, pont a mai 14-18 éves korosztály az, aki már ebbe született bele. Szinte örökké duruzsoló „háttérzajként” létezik életünkben a „nagyvilág”. S mivel a fiatalok szinte mindenre az újdonság erejével csodálkoznak rá, sokkal nagyobb hangsúlyt kapnak náluk az egyes események, történések. Ami egy felnőtt agyán átvillan, azon egy gyerek akár több napig is képes ámuldozni. Véleményem szerint ezért is károsak a gyerekek lelki világára az „újabb” televízió műsorok, hiszen olyan témákat kezelnek a lehető legtermészetesebben (fő műsoridőben), ami egy fejlődő léleknek abszolút nem magától értetődő. A gyerekek szókinccse a média világát tükrözi. Hogy ne maradjanak le társaiktól, hogy naprakészek legyenek, igenis szükségesnek tartják, a napi szintű „tájékozódást”. Így él a gyerekek nyelvében a „sztárok” (mint követendő példák), műsorok, reklámok nyelve.

A diáknyelv és a szleng használata a különböző korcsoportokban

Nem lehet elég korán kezdeni. „Az ifjúság nyelvének (a diákszlengnek, iskolai zsargonnak, jassz nyelvnek) a kutatása hazánkban elsősorban a 15-25 év közötti korcsoportra irányult. Tudomásul kell azonban vennünk, hogy az ifjúsági nyelv jellemzői a 10-14 évesek nyelvhasználatában is jelen vannak, sőt kisebb mértékben a még fiatalabbaknál is.” (HOFFMANN 1996: 294) A gyerekek 3 évesen kerülnek nagyközösségbe az óvodáskor eléréseivel. Innentől kezdve tehát hatnak egymásra szóhasználatukban is. A média hatásának „köszönhetően”, manapság már az óvodások is (!) használják szlenget (pl.: *csá csumi csá, király*). Természetesen itt még kis mennyiségben, ez azonban az életkor előrehaladtával nő. Az iskolába bekerülve gyors növekedésnek indul szókinccsüknek ez a területe is, s az általános iskola befejeztével már egész kis „szleng arzenállal” rendelkeznek. Kérdőíves felmérésem, az általános iskola 8. osztályos korosztályra terjedt ki. Ebben a korosztályban már egyértelmű, tudatos és változatos a szleng használata, valamint nemek szerint is elkülöníthető. (A fiúk szókimondóbbak, nyersebbek, olykor durvábbak.)

A kérdőíves felmérés

1. A témaválasztás indoklása

A diákok nyelvhasználati szokásain belül, a szleng használata szinte valamennyi, az élethez kapcsolódó területet felöleli. Ezért is tartottam lehetetlen vállalkozásnak, e dolgozat keretein belül, valamennyi terület feltérképezését. Próbáltam olyan témát választani az élet területéről, ami a gyerekekhez közel áll és őszintén tudnak nyilatkozni vele kapcsolatban. Törekedtem továbbá arra is, a szóválasztás során, hogy humoros, sokszínű szavakat válasszak, amelyek több lehetőséget rejtenek magukban, valamint olyan szélsőséges érzelmeket váltanak ki, amelyeket nem lehet „szó nélkül hagyni”. A gyerekek jó hangulatban, felszabadultan töltötték ki a kérdőíveket.

A tesztben az iskolai élet, a diákélet területéről, a tanárok megnevezését választottam. Az általánosabb területet a külső és belső tulajdonságok megnevezése képviselte. Úgy gondolom e három terület megfelelő lehetőséget biztosított az őszinte és változatos válaszadáshoz.

E két utóbbi terület, azért is találó, mivel a gyerekek gyakran különböztetik meg egymást külső és belső tulajdonságaik alapján, ragadványnevekkel. „A lelki tulajdonságra utaló neveket a kedveskedő, becéző, bókoló, illetve a gúnyolódó, csúfolódó szándék hozta létre.” (BACHÁT 1972: 17) A lelki tulajdonságok mellé felvett testi tulajdonságok, számos lehetőséget foglaltak magukban, feltevésemnek megfelelően gazdag és színes válaszokat kaptam.

2. Az adatok felvétele lakóhely szerint

A kérdőíves felmérést két különböző, egymástól eltérő élőhelyen végeztem. Az egyik csoportot városban élő, debreceni gyerekek alkották. A gyerekek egy lakótelepi iskolába járnak a Tócskert szívében (Angyalföld Téri Általános Iskola, Debrecen). A Tócskertben mintegy 30000-en laknak.

Felmérésem másik csoportját kisközségi, geszterédi gyerekek képezték (Árpád Fejedelem Általános Iskola, Geszteréd).

Geszteréd Szabolcs–Szatmár–Bereg megyében található, 1900 fős kisközség. Az iskolába 180 gyerek jár, minden évfolyamon egy-egy osztály indul.

3. Az adatok felvétele korosztály szerint

Mindkét közösségben 8. osztályosokkal (13-16) évesekkel töltöttem ki a kérdőíveket. Azért választottam ezt a korosztályt, mivel az ő nyelvhasználatuk a legkiforrottabb az általános iskolában. Értem ezalatt azt, hogy ők már a nyolc év alatt felhalmozódott – tehát az általános iskola ideje alatt összegyűjtött – szókincset használják.

4. A felmérésben részt vevő gyerekek száma

Geszteréden 28 gyerek töltötte ki a kérdőívet, 15 fiú és 13 lány.

Debrecenben 22 gyerek vett részt a felmérésben, 14 fiú és 8 lány. Úgy gondolom, ez a szám nem lehet elég egy teljesen hiteles, 100 %-os eredményhez, viszont ahhoz elég, hogy felvillantsa számunkra egy nagyobb felmérés várható eredményeit.

5. A dolgozat célja

A dolgozatom célja, hogy bemutassam a nagyvárosi és kisközségi gyerekek nyelvhasználatának, szleng használatának különbségeit, valamint egy „csoporton” belül a nemek szerinti különbségeket.

6. A kérdőívről

A kérdőíves felmérésben szereplő szavak témakörök szerint:

- Tanárok, diáktársak megnevezése: diák (tanuló), igazgató, osztályfőnök, magyar tanár, történelem tanár, biológia tanár, kémia tanár, földrajz tanár, fizika tanár, testnevelés tanár, ének tanár, számítástechnika tanár, férfi, nő, fiú, lány, fiatalabb diák (kisdíák), idősebb diák felsőbb éves), bukott diák.
- Külső tulajdonságok megnevezése: csinos lány/nő, helyes fiú/ferfi, csúnya, sovány, kövér, szemüveges, szőke, fekete, vörös, magas, alacsony.
- Belső tulajdonságok megnevezése: jó tanuló, rossz tanuló, hízelgő, mellébeszélő, ideges, népszerű, beszédes (nem figyel órán), unalmas, sikeres, törtető.

A kérdőívben szereplő szavakra a gyerekeknek más szavakat kellett találniuk, olyakat, amelyeket egymás között használnak. A feladatlap lehetőséget adott arra, hogy gúnyos, durva, túlzó szavakat használjanak.

Feladatuk volt továbbá, a használt szavak osztályozása két szempont szerint:

- Milyen gyakran használják. (1-5)
- Mennyire tetszik nekik, miért. (1-5)

Az osztályozás alapjául a könnyebbség kedvéért az iskolában is használatos osztályozási rendszert választottam, ezzel is biztosítva az egyszerűséget. Fontos, hogy a gyerekek ne a bonyolult feladaton, megoldási kulcsra gondolkozzanak, hanem felszabadultan, fesztelenül, játékosan töltsék ki a tesztet. Úgy érzem ez sikerült is.

7. Az elemzésből kimaradtak

A kérdőívben a gyerekek által lejegyzett ragadványneveket kihagytam (a tanárok neveinél), mivel ezek csak egy speciális környezetben élnek, összetett jellemekhez kapcsolódnak, nem univerzálisak, valamint „összegyűjtésük nehéz, mivel túl sok név gyűlik össze, olyan is, amelyet esetleg csak néhány napig használnak” (MIZSER 1972b: 419).

A kérdőívek kiértékelése lakóhely és nem szerint

A kérdőívben szereplő szavak	A felvétel helye: Debrecen	A felvétel helye: Geszteréd
diák, tanuló	gyerek, kölyök, kölök, srác, haver, sanyika, bélák, béláim	Diák, span, testvér, isis, pucám, Dik Testvér, gyerek, kölyök, tesó, haver csávó, csaj, srác
igazgató	diri, dili, igazgató, izgató, a megváltó, diri bá, igazgatós	Igi, diri, tejföl
osztályfőnök	oszfő, osztályfőnök, ofő, oszi, vezérünk, tábormok	Oszi, ofő, oszt fő, osz fő, osztály fő, oszfő, (illetve vezeték- és keresztnévén)
magyar tanár	magyitanár, magyar tanár, motyitanár, magyesztanár, hungaricum	Magyi, magyar tanár, (illetve vezeték- és keresztnévén)
történelem tanár	töritanár, töresztanár, öskövület	Töri tanár, törci, (ill. vezeték- és keresztnévén)
biológia tanár	biosztanár, biotanár, biosztaneci	Biosz tanár, csontváz, (ill. keresztnévén)
kémia tanár	Kémia tanár, kém tanár, kémikus tanár, kémcsőfej, komcsi tanár, komi tanár	Kémika tanár, kémcső, doki, kémikus, kémikusz (ill. keresztnévén)
földrajz tanár	föci tanár, földrajztanár, a vándor	Föld tan, földi, föci tanár, földrajz tanár, igenisuram, Lulu (erre hasonlít az aláírása), (ill. vezetéknevén)
fizika tanár	Fizika tanár, fika tanár, fiziksz tanár, kika tanár	Fizikus, fiz tanár, zseni, okos fej, szigi, Hegylakó (mert félelmetes), (ill. kereszt- és vezetéknevén)
testnevelés tanár	teszi tanár, aerobic néni, aerob néni	Tesi tanár, Lulu, igenisuram, (ill. vezetéknevén)
ének tanár	Kornyika tanár, ének tanár, megasztár, énekes tanár, zenetanár, nóta tanár	Kornyika tanár, zenetanár, Gufi (mert hasonlít a rajzfilmfigurára), (ill. keresztnévén)
számítástechnika tanár	számtech tanár, számítéka tanár, internet tanár, egér, egérke	Számtech tanár, törpike, törpilla, (mert alacsony), bébi, rávaló (mert csinos), (ill. keresztnévén), számíték tanár
férfi	hapsi, csávó, gádzsó, hapek, kan, manus, srác, faszi, HÍMestojás, pasi, izomagy, apóka, pasas	Csávó, csávókám, csákó, hapek, fiú, ember, habsi, hapsi, pasi
nő	csajszi, csaj, bige, buxa, nőci, nő, bombázó, cicababa, szexi baby, néni, anyóka, muff, szivi	Csajos, csaj, asszony, cicababa, bige, bula, nőci, csajszi
fiú	fiú, srác, csávó, csávóka, kölyök, gyerek, hapsi, köcsög, Beckam, pali, kan, kis srác, kisfiú	Kani, fiú, pasi, csávó, öcskös, kölyök, srác, ágya, pulya, csákó, hapsi, fiúk, fiúka
lány	lány, csajszi, kiscsaj, ribi, cicus, bige, csaj, buksza, vadmacska, szivi	Lány, lányok, szuka, nyuszika, csaj, csajos, csajszi

A kérdőívben szereplő szavak	A felvétel helye: Debrecen	A felvétel helye: Geszteréd
fiatal diák, kisdíák	kölyök, kisgyerek, kicsi, picit, pisis, pisisek, dedós, alsós, törpe, törpi, törpityu, törpilla, törpicurok, törpék, nyomik	Gyerek, kicsi, pöcs, pisis, kis sperma, fejlődő, takony, taknyos, dedós, pondró, segdugó, pötyidanone, kis kölyök, kölyök, öcskös, alsós, pulgyék, tökmag, pisisek
idősebb diák, felsőbb éves	nagygyerek, nagyobb, nagyok, nagy, felsős, melákok, végzős, idősebb, felsőbb rendűek	Felső, felsősök, mofla, magzat, haladó, nyúrga, haver, okoska, bólé, nyagy, nagy, tökös, vén diák, nagymester, szevassz, (névén szólítja)
bukott diák	szamár, bukott szamár, bukta, bukott majom, öszvér, okoska, bukott bunkó, buktás, trehány, bukadék	Pancser, kokszos, bukó, bukta, buta, szamár, csacsi, bukott szamár, nyomorék, (névén, becenevén szólítja)
csinos lány, nő	Bombázó, jó lány, jó csaj, cicababa, csajszi, csini, bige, jól néz ki, kiscsajsi, csibe, szép, klasz csaj, szexi Lady, jóbige, jó, plázacica, pritty women, néninek szép a borítója	Csinos lány, szexi, jó nő, csinibaba, szivi, jó csaj, csinos, király, bige, szép, bula, csini, Bébi, király csaj, kislány, jól néz ki
helyes fiú, férfi	Pasi, szépfiú, király srác, fless srác, szexi srác, kigyúrt hasú, jó srác, stréber, helyes srác, a király, tök cuki, cuki, cukorfalat	Helyes, csúnya, jól néz ki, selyemfiú, fiú, jó segg, jó pasi, sirály, álom pasi, srác, csúcs, szuper srác, szexi, festmény, jó képű, jó a segged
csúnya	Ocsmány, gusztustalan, rossz képű, bánarém, ronda, rút, csúfság, csúf, nyomi, fogyatékos, boszorkány, gizda, banya, Quasimodo	Ronda, redva, rút kiskacsa, rusnya, csúnya, rút, rondasági pótlék, törött korsó, agár, béna, Betti, Betty a csúnya lány, ugly, bánarém, bűn, őseember,
sovány	Csontváz, csontos, pálcika, nádszál, gizda, vékony, vézna, csonti, deszka, giliszta, hernyó, girnyó, csontkollekció, lapos, gebe, elől deszka hátul léc,	Csúnya, deszka, elől deszka hátul léc, agár, léc, soványka, vézna, cerna asszony, gebe, csontkollekció, gereblye, giliszta, csontváz, gerincoszlop, gizda, szöcske
kövér	Disznó, dagadék, dagadt, dagi, koca, két ajtós szekrény, duci, ducimaci, bálna, hájas pacák, kapszula, dagadt disznó, egyenlítő	Molett, dagi, duncika, disznó, dagadt, kövér, hájas, sovány, Valentina, gömbi, duci, dundi, tehén, zsírpárna, combi, hordó
szemüveges	Szemüveges, pápaszemes, pápaszem, négyszemű, harripotter, pápaszemes kígyó, Cooker Maister, kukker, („ezzel nem gúnyolódok”)	Szemüveges, pápaszemes, négyszemű, dupla szemű, ókula, pápaszem, („névén szólítom”)
szőke	Szöszi, szőke, szőkenő, buta, fényfejű, Baywach, szőkeség	Tejföl, király, szöszi, legjobb, szőke, cicababa, ciklon, Tündi bündi, jó csaj, okosak, bamba, bamba nő,

A kérdőívben szereplő szavak	A felvétel helye: Debrecen	A felvétel helye: Geszteréd
fekete	Özvegy, fekete, sötét, szén fejjű, rokker, boszorkány, csoki, néger, sötétség	Bombázó, fasza, black, kormos, varjú, formás, fekete, sötét, jó csaj, korom, gonosz, négercsók, sötét eszű
vörös	Hagyma, vörös, vöröske, vöröshangya, vöri, veres, rozsdaboglya, Piroska, róka, mozsár, rézfej, vörös démon, vörös róka	Jó, veres, piri, vöröske, Weöres, elpirul, káposzta, démon, vörös, király, tüzes, szöszi, UFO
magas	Oszlop, nagy, óriás, magas, godzilla, mamut, torony, őrtorony, létra, világítótorony, zsiráfnyakú, égígérő, colostock, zsiráf, égimeszelő, Big Ben, kosaras	Nemjő, zidán, Bólé, jó, nagy, zsiráf, nyulga, nyurga, létra, rossz csaj, colos, langaléta, góliát, óriás, ló
alacsony	Töpszli, pici, alacsony, kicsi, törpi, törpe, egér, kicsike, köpcös, pindurka, padlócirikáló, törpicsekk, törpicsek	Picuri, fasza, törpe, belevaló, tökmag, törpicur, csipisz, pötyidanone, pici, jó csaj, kicsi, törpilla,
jó tanuló	Stréber, jó tanuló, okoska, tudor,	Okos, kisokos, tudós, zsenike, zseni, okoskodó, okos a csaj, okoska, köcsög fejjű, haver, király, sirály, a francba, okos tóni, genius
rossz tanuló	Buta, rossz tanuló, béna, buta, bunkó, pancser, eszteLenke, gyengus, bukott	Bamba, zseni, vagány, bamba csacsi, gyökér, szamar, buta, béna
hízog	Hízog, talpnyaló, nyalis, kerülgeti a forró kását, puncsoló, nyali-fali, nyali, nyalis, tanárok kedvence, nyalizós, tetű, nyalifa, nyaligép, nyaligi	Talpnyaló, nyájas, köcsög, nyalis, puncsos, cukiflat, nyalizó, nyaligép, nyálgép, nyálas, nyávogós
mellébeszélő	Rizsázik, hazudós, kotyogós, hazudozó, hazug, klotyis, pösze, dadogós, köcsög, nyomi, bunkó	Majom, fűrészpor, füles, lecsó, lekvár, részeg, gagyi, barom, nyalis, kétszínű, köcsög, fecsegő, témakerülő
ideges	Idegbajos, idegbeteg, elmebajos, ideges, agyrém, nagyfejű, psziho, dilis, dühös, pszihopata	Idegbeteg, bomba, csapágyas, Agy Beteg, bolond, idegbolond, fölment a pumpa, idegromcs, idegbaj, izgatott, idegbajos
népszerű	Menő, menőke, király, góré, boss, sztár, menő-manó, plázacica, népszerű	Jó, híres, hírhedt, megasztár, nyálas, gázsí, gázsí, menő, köcsög, góré, sztár, ismert, vagány
beszédese, nem figyel órán	Figyelmetlen, paraszt, csíha, dumagép, dumás, pletykás, csacsogó	Dumás, locsi-fecsi, jó, jó csávó, kalandozó, szófosó, dumagép, vagány, tulok, trécselő, fecsegő, száj, bolond, barom, unalmas, letye petye lepetye
unalmas	Béna, uncsi, unalmas, hulladék, kispárna dumás, boring	Béna, nyomorék, boring, alszok, uncsi, gyenge, nyálas, fárasztó

A kérdőívben szereplő szavak	A felvétel helye: Debrecen	A felvétel helye: Geszteréd
sikerés	Jó, menő, sztár, sikeres, kitűnő, stréber, plázacica, sikeres majom, pénzes	Jól megy neki, jó fej, nyomorék, bamba, fasza, köcsög, nagyképű, híres, mázlista, szerencsés, szegény szerencsétlen
törtető	Csökönnyös, törtet, önfejű, gorilla, hulladék, Kokó, boxos, bogzos,	Polc, igyekezik, béna, vagány, igyekező, állat, király, tankos, idegesítő, nagyképű, balfácán.

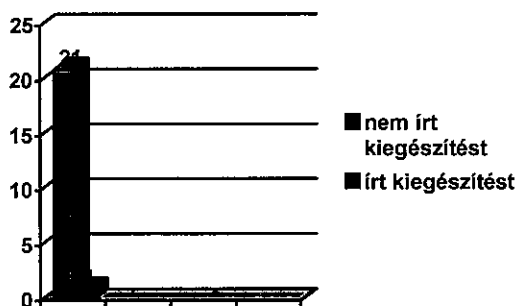
Jelmagyarázat:

- Kék szín - Csak fiúk használták az adott szót.
 Piros szín - Csak lányok használták az adott szót.
 Zöld szín - Fiúk és lányok is használták az adott szót.

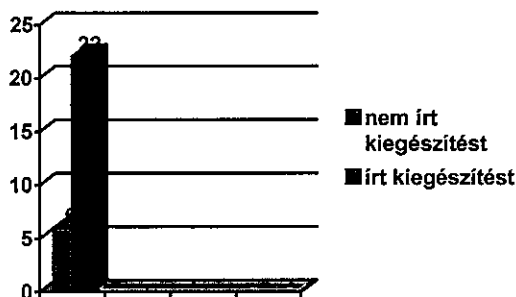
A kérdőív tanulsága szerint, már mennyiségre is több variációt adtak meg a kisközségben élő gyerekek. Ha a minőséget is figyelembe vesszük, akkor is az ő javukra billen a mérleg. Sok képszerű kifejezést használnak, és egy-egy olykor nagyon meglepő és találékony volt, mint például: *haladó, nagymester, magzat* - idősebb diák, *festmény* - helyes fiú, *törött korsó* - csúnya.

A tesztben lehetőségük volt a gyerekeknek az üresen hagyott helyekre egyéb, általuk használt szavak lejegyzésére is. A nagyvárosban élő fiatalok közül egyetlen lány írt egy szót: *jófej* - rendes, normális. A geszterédi gyerekek közül, 10 fiú (a 15 főből), és 12 lány (a 13 főből) élt a lehetőséggel. Tehát 6-an nem írtak semmi kiegészítést, míg a debreceni gyerekek közül 21-en. (A geszterédi gyerekek által használt kiegészítést lásd az **1. számú mellékletben**.) Az alábbi két diagram jól érzékelteti a két csoport közötti különbséget:

A debreceni gyerekek kiegészítés-használata

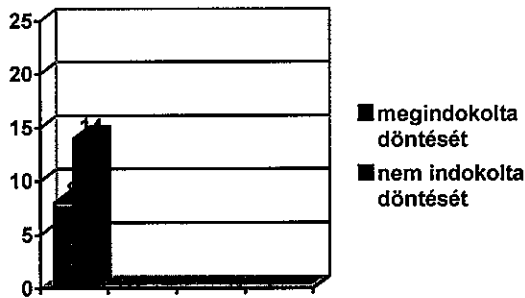

A geszterédi gyerekek kiegészítés-használata

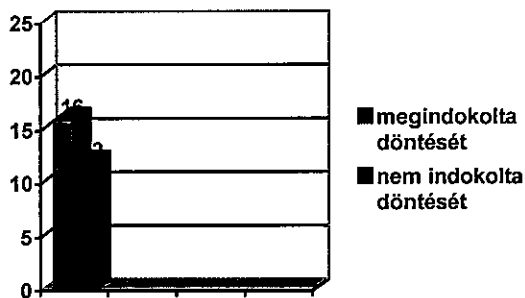
Az osztályozásnál a gyerekeknek meg kellett határozniuk, hogy mennyire tetszik nekik az adott szó, és azt is indokolniuk kellett, hogy miért. Mindkét csoportnál osztályozták a szavakat, de a debreceni diákok közül csak 3 fiú (a 14 főből), és 5 lány (a 8 főből), ők is csak az első öt szónál indokolták osztályzásukat.

A debreceni diákok osztályozás-indoklása

A geszterédi gyerekek közül 6 fiú használt indoklást, 9 fiú nem (ám valamelyikük ezt rajzával próbálta kompenzálni). A 13 lányból pedig, 10 megindokolta döntését és csak 3-an nem.

A geszterédi gyerekek osztályozás-indoklása

Az indoklások itt sem csak mennyiségben tértek el, hanem minőségben is. Míg a nagyvárosi gyerekek csak egy-egy szóval válaszoltak (pl.: mert vicces, mert jó, mert rövidebb, csak úgy, mert jól hangzik, elmegy stb.), addig geszterédi társaik hosszabban fejtették ki véleményüket. Itt is éltek a szleng biztosította lehetőségekkel (pl.: *mert ez a király; nem olyan frappáns; sirály; karaj - király, jó értelemben; Mert a mai diákok ezeket a szavakat használják, és ez a divat.*).

Mivel a két csoport létszáma nem volt egyforma és a csoportokon belül a fiúk és lányok aránya sem, ezért is lehetnek nagyok a különbségek. Mindenesetre a felmérés bizonyítja, hogy a fiúk kevésbé lelkesedtek és nem is használtak olyan változatos kifejezéseket, mint a lányok, mindkét csoportban. A fiúk többsége gátlásaikat levetkőzve, és bátorságot merítve a kérdőív instrukciójából („A teszt kitöltésénél túlzó, durva, gúnyos, szavakat is használhattok!”) „szabadon” fejezték ki magukat, olykor olyan szavakkal, amelyeknek ebben a munkában nincs helye. Persze ez alól egy-két lány sem volt kivétel, mindenesetre a prímet a fiúk vitték el ezen a területen. Sajnos az igazsághoz az is hozzá tartozik, hogy nem csak a fiúk voltak „szabadszájúbbak”. A két csoport közül (debreceni-nagyvárosi, geszterédi-kisközségi), a nagyvárosi gyerekek gyakrabban használtak durva kifejezéseket.

Tájnyelvi, idegen eredetű elemek, etnikai csoportok nyelve a diáknyelvben

A geszterédi gyerekeknél szembetűnő volt a sok képes kifejezés, a tájnyelvi- és a cigány nyelvből bekerült nyelvi elemek használata (pl.: *csaj* - cigány nyelvi eredetű, *csipisz* - tájnyelvi eredetű). Ám nemcsak a kisközségi gyerekekre jellemző a más csoportnyelvekből való kölcsönzés (bár itt gyakrabban éltek vele, mint nagyvárosi társaik), hanem az egész „ifjúsági nyelvet színezik még, bár egyre halványuló mértékben, a valóságos nyelvjárások (tehát a népnyelv), valamint a nemzetiségek és etnikai csoportok 'háttérnyelve' is.”(HOFFMANN 1989: 419). A népnyelv kiszorulását példázza talán ez a felmérés is, hiszen, mint már említettem észrevehető, hogy a nagyvárosi gyerekek „szlengjében”, szinte egyetlen népi eredetű sincs. Véleményem szerint ezek helyére egyre inkább idegen nyelvi eredetűek kerülnek! (Pl.: *boring* - unatkozik, unalmas jelentésben használták.) Indoklásaik szerint ezek a szavak a „menők” ezért használják őket. A világgal való lépéstartás miatt „egy-egy szó kihál az ifjúság nyelvéből, s helyét, egy vagy több másik szó foglalja el; a kifejezendő tartalom azonban állandó”. (ERDŐS 1988: 143)

Szembetűnő volt az is, hogy a nagyvárosi gyerekek, bár használják a *csaj* szót, ami cigány nyelvi eredetű, de már mechanikusan, úgy, hogy nem tudatosul bennük annak eredete. A geszterédi, kisközségi gyerekek tudatosan használják ezeket a nyelvi elemeket, sőt bővítik is ezek körét (pl.: *dik testvér*, *haver csávó*).

Tájnyelvi elemek a gyerekek szóhasználatában:

- *pulya*
- *pulgyé* (itt valószínű elhallás történt, eredetileg purgyé)
- *csipisz*

Cigány nyelvi elemek a gyerekek szóhasználatában:

- *csávó, csákó* (shavo – cigányfiú)
- *csaj* (és továbbképzett elemei: csajos, csajsi) (shej – cigánylány)
- *gádzsó* (gazho – nem cigány)
- *gazsi, gázsi* (gazhi – nem cigány asszony)

Idegen nyelvi elemek a gyerekek szóhasználatában illetve „idegenesítés” szóalkotással

- *kémikusz* (kémia tanár)
- *zseni, geni* (okos)
- *génius* (okos)
- *bébi, szexi baby, szexi Lady* (helyes lány)
- *pötyidanone* (kicsi, kisebb diák)
- *fiziksz tanár* (fizika tanár)
- *aerobic néni, aerob néni* (testnevelés tanár)
- *Cooker Maister* (szemüveges)
- *Big Ben* (magas)
- *colos tock* (magas)
- *psziho* (ideges)
- *boss* (népszerű)
- *boring* (unalmas)

Tanulságos már az is, ha az előbbi csoportok arányait messziről megnézzük. A legtöbb idegen elem a debreceni gyerekek szóincsében található (!), míg a geszterédi gyerekekében a tájnyelvi és cigány nyelvi elemek.

Tulajdonnevek a diáknyelvben

A gyerekek nagyon érzékenyek az őket körülvevő világra. Az érzékenységüket valamilyen szinten érintő – legyen az pozitív vagy negatív – dolgok megjelennek nyelvükben is. Így a gyerekek nyelvhasználata egy kész útmutatóul szolgál lelkükhöz, érdeklődési körükhöz és tévénézési szokásaikhoz is. A nyelvhasználatukban megjelenő tulajdonnevek könnyű fogódzókat nyújtanak, mert általuk könnyebb beazonosítani a szó forrását. A szavak kiindulópontjai egyaránt lehetnek irodalmi művek, filmsorozatok, szappanoperák hősi, a média gyorsan változó sztárjai, közéleti személyiségek nevei. Mindezek jellemző tulajdonságaikkal képviselnek egy-egy külső vagy belső tulajdonságot a gyerekek nyelvében. Tehát a személyeket „leredukálják” egy tulajdonságra, ami a leginkább jellemzi, ezután az emberi tulajdonságra átragad az adott személy tulajdonneve. Leginkább ezt a kérdőívben megjelenő példákkal lehet szemléltetni:

- *Quasimodo* (csúnya)
 - *Harry Potter* (szemüveges)
 - *Beckam* (fiú, helyes fiú) (David Beckam – focista)
 - *Valentina* (kövér) (Édes dundi Valentina – szappanopera) (a főszereplő kövér)
 - *Betti* (csúnya) (Betty, a csúnya lány – szappanopera) (a főszereplő csúnya)
 - *Baywatch* (szőke) (Baywatch – filmsorozat) (a sorozatban sok a szőke nő)
 - *Kokó* (törtető) (Kovács István, bokszoló) (talán a pályafutása miatt)
- (továbbképzett változatai: *boxos*, *bogzos*)

A diák szleng szókincsének gyarapodása

A gyerekek mindenhol és minden módszerrel bővítik nyelvüket. Nyitott szemmel járnak a világban, és csak alkotnak és alkotnak, szabályokat és korlátokat figyelmen kívül hagyva. Átvesznek, képeznek, összeraknak, szétszednek.

Szókészletükbe bekerülhetnek például külső forrásból származó elemek, mint például a cigány nyelvből átkerült *csávó* - fiú, férfi; az angol nyelvből „importált”, *boring* (unatkozik) - unalmas, vagy a tájnyelvi *pulya* - fiatalabb diák, gyerek.

Szintén jellemző a szlengre a saját, belső szóalkotás is. Alkothatnak szavakat képzőkkel (*igi* - igazgató, *oszi* - osztályfőnök), szóösszetétellel (*bányarém* - csúnya). Történhet névátvitel (*mamut* - magas), jelentésátvitel (*bukta* - bukott diák), szócsonkítás (*ofő* - osztályfőnök) és minden, ami szabályos és az is, ami nem. HOFFMANN OTTÓ így jellemzi ezt az alkotást: „a szokásos szóalkotási módok az ifjúság nyelvében gyakran 'rendhagyó módon' valósulnak meg, szinte 'izgága' alkotó-teremtő-romboló erő jellemzi őket”. (HOFFMANN 1996: 295).

A kérdőívben a gyerekek (lakóhelyüktől és nemtől függetlenül) leggyakrabban a szóképzéssel, névátvitellel és jelentésátvitellel éltek. Ezek a szóalkotási módok adtak nekik lehetőséget a legszínesebb, legváltozatosabb formák létrehozásához.

A diák szleng régen és ma, a diák szleng pozitívumai

Talán kicsit merész vállalkozás a diák szleng pozitívumainak összefoglalása, hiszen biztos lesz olyan dolog, ami kimarad a felsorolásból. Egyértelműen kiderül az előzőekből, hogy a diákok (lakóhelytől és nemtől függetlenül) használják a szlenget és szeretik is azt. Azt hiszem a diák szleng, a természetes, egészséges fejlődés velejárója.

Megkülönböztetnek vele (pozitív és negatív értelemben is), érzelmeket fejeznek ki, vagy éppen lepleznek el, lepleznek le. A felmérésből egyértelműen kiderül, hogy azokat a szavakat, amelyeket mi negatívnak ítélünk meg, ők is annak ítélik (osztályozniuk kellett, mennyire használják az adott szót, és mennyire tetszik nekik), mivel nem tetszik nekik. Használatuknak oka, a kitűnés, a szabályok alól való kibúvás lehetősége. Fontos, hogy manapság ne eleve rossznak ítéljük meg a szlenget, hiszen ebből a nézőpontból volt elég része: „... különösen a II. világháborút követően, a magyar nyelvtudományban a szleng csak a helytelen nyelvhasználat illusztrálására szolgált, s mint a nyelvi magatartás egyik kóros esetét, a szlenget leginkább a nyelvművelés érdekeltségi körébe sorolták, gyakran kifejezetten károsnak ítélt jelenségként számon tartva” (KIS 1997: 237).

A szleng „szabálytalanság” egy szabályokkal teli világban, s mint ilyen a szabadság, a felszabadultság biztosítéka.

Irodalomjegyzék

1. BACHÁT LÁSZLÓ (1972): A lelki tulajdonságokra utaló iskolai ragadványnevek. *Magyar Nyelvőr*, 96: 17-20.
2. BENEDEK KÁROLY (1908): A mi diákjaink beszédéről. *Magyar Nyelvőr*, 37: 126-28.
3. ERDŐS GÁBOR (1988): Újabb jelentésváltozások az ifjúsági nyelvben. *Magyar Nyelvőr*, 112: 143-48.
4. ERIC PARTRIDGE A szleng ma és tegnap. In.: KIS TAMÁS szerk. (2002): *A szlengkutatás 111 éve*. Szlengkutatás 4. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
5. HOFFMANN OTTÓ (1989): Motívumok a 10-14 évesek ifjúsági nyelvében. *Pedagógiai Szemle*, 39: 419-29.
6. HOFFMANN OTTÓ (1996): Szóalkotási módok a 10-14 évesek ifjúsági nyelvében. *Magyar Nyelvőr*, 120: 294-301.
7. KIS TAMÁS (1997): *Szemponatok és adalékok a magyar szleng kutatásához*. In.: Jakab László szerk. (1997): *A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai*. 71. szám.
8. MIZSER LAJOS (1972): A diáknyelv témakörei. *Magyar Nyelvőr*, 96: 285-86.
9. MIZSER LAJOS (1972): Adalékok a diáknév kutatásához. *Magyar Nyelvőr*, 96:419-22.
10. VARSÁNYI GYÖRGY (1988): Argó nyelvi elemek szépirodalmi és publicisztikai szövegekben. *Magyar Nyelvőr*, 112: 136-42.
11. ROSTÁS-FARKAS GYÖRGY, KARSAI ERVIN (2001): *Cigány-magyar, magyar-cigány szótár*. Budapest: Kossuth Kiadó.

Mellékletek

1. számú melléklet

A **geszterédi gyerekek kiegészítései** azokra a szavakra, amelyek a kérdőívben nem szerepeltek. Az általuk megadott szavak és jelentéseik.

Bajusz gitár - bajszos
Bögyi - kismellű
Buksza - pénzes
Charlie - majomkodó, (a Charlie, majom a családban című filmsorozatról)
Combi - kövér
Combi - vastag lábú
Csicsogó - kényes
Csülök - nagy a hátsója
D kosár - nagymellű
Füstölő - cigiző
Füstös - cigiző
Hótaposó - nagy lábú
Hulla - fehérbőrű
Kobold - nagy fülű
Kopi - kopasz
Köszörű - bátor
Kullancs - lerázhatatlan
Nyálas - kényes
Osztófej - okoskodó
Pucér fejű - kopasz
Pumukli - szeplős
Ragyás - pattanásos
Rongyi - szegény
Rosszika - rossz szívű, (gonosz)
Rögös - pattanásos
Sáska - amihez hozzá ér annak anyyi
Sintér - boldogtalan
Songoku - nyávogós (a rajzfilmsorozatból)
Spicli - valakit elárul, (árulkodó)
Süni - borzos
Szöcske - pattogós
Szúnyog - csipkelődő
Tankos - nagy a hátsója
Tejcsárda - nagymellű
Tejcsarnok - nagymellű
Üregi nyúl - görbe fogú

2. számú melléklet
A gyerekekkel kitöltetett kérdőív

A SZLENG HASZNÁLATA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN
- KÉRDŐÍV -

Töltsétek ki a tesztet a szleng használatáról!

A megfelelő válasz elé x-et tegyetek, illetve szövegesen válaszoljatok!

A teszt kitöltésénél túlzó, durva, gúnyos szavakat is használhattok!

Az osztályozásnál úgy használjátok a jegyeket, mint az iskolai osztályzásnál (1-rossz, 5-legjobb).

Indokolnotok nem mindenhol kötelező, csak ott, ahol úgy érzitek. Ott is röviden.

1. Nemed: Fiú Lány
2. Korod: Év
3. Testvéreid száma: FiúLány
 Testvéreid életkora:
4. Tanulmányi átlagod:
5. Kedvenc tantárgyad/tantárgyaid:.....
6. Hobbid/hobbijaid:.....
7. Milyen stílusú zenét szeretsz?.....

Osztályozd a szavakat a megfelelő helyen!

Osztályzás:

1- a legkevésbé használom,	nem tetszik
2- ritkán használom,	egy kicsit tetszik
3- használom,	elmegy
4- gyakran használom	tetszik
5- nagyon gyakran haszn.	nagyon tetszik

1. Tanáraitok, társaitok megnevezése.

<i>Szavak</i>	<i>Hogyan mondjátok egymás között?</i>	<i>Milyen gyakran használod? Osztályozd (1-5)!</i>	<i>Mennyire tetszik? Osztályozd (1-5)! Miért?</i>
tanár	Pl.: tancsi tanerő	5 3	5 (mert rövid) 2 (durván hangzik)
diák, tanuló			
igazgató			
osztályfőnök			
magyar tanár			
történelem tanár			
biológia tanár			
kémia tanár			
földrajz tanár			
fizika tanár			
testnevelés tanár			
énektanár			
számítástechnika tanár			

<i>Szavak</i>	<i>Hogyan mondjátok egymás között?</i>	<i>Milyen gyakran használod? Oszályozd (1-5)!</i>	<i>Mennyire tetszik? Oszályozd (1-5)! Miért?</i>
férfi			
nő			
fiú			
lány			
fiatalabb diák, kisdíák			
idősebb diák, felsőbb éves			
bukott diák			

2. Külső tulajdonságok megnevezése.

<i>Szavak</i>	<i>Hogyan mondjátok egymás között?</i>	<i>Milyen gyakran használod? Oszályozd (1-5)!</i>	<i>Mennyire tetszik? Oszályozd (1-5)! Miért?</i>
csinos lány, nő			
helyes fiú, férfi			
csúnya			
sovány			
kövér			
szemüveges			

3. Belső tulajdonságok megnevezése.

<i>Szavak</i>	<i>Hogyan mondjátok egymás között?</i>	<i>Milyen gyakran használod? Osztályozd (1-5)!</i>	<i>Mennyire tetszik? Osztályozd (1-5)! Miért?</i>
jó tanuló			
rossz tanuló			
hízogó			
mellébeszélő			
ideges			
népszerű			
beszédés, nem figyel órán			
unalmas			
sikerés			
törtető			
Az üresen hagyott helyekre egyéb egymás között használt szavakat is írhattok, amelyeket belső tulajdonságok megnevezésére használtok. Ne felejtsetek el odaírni a jelentését!			